

Schoolgids 2011 - 2012

Inleiding

Deze schoolgids is bestemd voor ouders en verzorgers van wie de kinderen bij ons op school komen of zitten. We zullen in deze gids een aantal schoolse zaken aan u uitleggen en informeren u over onze werkwijze. Vanzelfsprekend is het zo, dat waar in deze gids over ouders wordt gesproken ook de verzorgers van de kinderen worden bedoeld.

In deze schoolgids kunt u ook iets lezen over waar de school voor staat, de opzet van het onderwijs, de zorg voor de kinderen. Daarnaast kunt u lezen wat van de ouders wordt verwacht en wat u van de school mag verwachten.

De Wissel is een katholieke school voor speciaal basisonderwijs: een basisschool met extra aandacht voor kinderen met leer- en gedragsproblemen. Onze doelen zijn dezelfde als die van een basisschool en we gebruiken meestal dezelfde leermethoden als op de basisschool. Onze groepen zijn over het algemeen kleiner, de leerkrachten zijn gespecialiseerd en we hebben onderwijsondersteunend personeel ter ondersteuning van de ontwikkeling van het kind. U moet daarbij denken aan een psycholoog, extra remedial teaching, logopedische- en taalondersteuning, schoolmaatschappelijk werk en een intern begeleider.

We vinden een heldere structuur en duidelijke, schoolbrede afspraken van groot belang: alleen zó kunnen we in een sfeer van veiligheid, respectvol en stimulerend met elkaar omgaan. Wij organiseren het onderwijs vanuit de gehele groep op basis van 'vrijheid in gebondenheid'. Schoolregels zijn pas echt

waardevol als iedereen begrijpt waarvoor ze zijn en welk belang ze hebben.

Onze school hecht veel betekenis aan waarden en normen. De leerlingen respectvol omgaan met ieder mens en er is een hoge mate van veiligheid en geborgenheid. Voor elk kind.

Naast onze focus op een positief pedagogisch klimaat, werken we hard aan een stimulerende leeromgeving waar kinderen iets leren van de wereld om zich heen, waar ze iets meer te weten komen over wie ze zelf zijn. We willen ook benadrukken dat we keihard werken aan de didactische ontwikkeling van kinderen. In het bijzonder op het gebied van schrijven, spraak, taal en rekenen is er veel samenwerking met de verschillende onderwijsondersteuners. Ook psychomotorische remedial teaching behoort tot de mogelijkheden.

We hopen dat u de informatie vindt die u zoekt. Voor een aantal zaken in deze schoolgids vindt u uitgebreidere informatie in het schoolplan dat op school aanwezig is. Indien u na het lezen van deze schoolgids vindt dat er onderwerpen ontbreken of dat bepaalde onderdelen anders toegelicht zouden moeten worden, dan horen wij dat graag.

Hebt u vragen n.a.v. de informatie in deze schoolgids dan zijn wij altijd bereid die te beantwoorden. Komt u gerust eens langs of maak een afspraak.

Wij wensen u en uw kind een leerzaam en prettig schooljaar toe.

René Smits, Jan Slats, Brenda Schouls-blaauw,
Managementteam SBO De Wissel

Op de laatste pagina's van de schoolgids vindt u een jaarkalender met alle activiteiten, vrije dagen, studiedagen e.d., die op dit moment al bekend zijn. Aanvullingen en/of wijzigingen volgen in de tweewekelijkse Nieuwsbrief.

Inhoudsopgave

1. De Wissel in het kort	4		
1) Het personeel van de Wissel			
2) Opleiden in de school			
3) Scholing van personeel			
2. De school	6		
1) Speciaal basisonderwijs			
2) Schoolgrootte			
3. Onze missie: Met plezier naar school!	6		
4. Schooltijden, verzuim en verlof	6		
1) Schooltijden en lesuren			
2) Vakanties, vrije dagen en studiedagen			
3) Parkeren en kinderen ophalen			
4) Het vervoer van huis naar school en terug			
5) Ziekte en afwezigheid			
6) Verlof buiten de vakanties			
5. Waar de school voor staat	8		
1) Doelstelling			
2) Ons onderwijsprogramma			
3) Het pedagogisch klimaat op school			
4) Een veilige school			
5) Kanjertraining			
6) Antiracismeverklaring			
7) Afspraken			
8) Verwijderen en schorsen			
6. Organisatie van ons onderwijs	11		
1. Plaatsing			
2. Structuur			
3. Groepering			
4. Groepsgrootte en individuele begeleiding			
5. Leerling-gebonden financiering			
7. De inhoud van het onderwijs	12		
1) Kwaliteitsverbetering			
2) Leesonderwijs			
3) Taalonderwijs			
		4) Schrijfonderwijs	
		5) Rekenonderwijs	
		6) Wereldoriënterende vakken	
		7) Creatieve expressie	
		8) Bewegingsonderwijs en PMRT	
		9) Godsdienst onderwijs	
		10) Computers in de school	
		11) Huiswerk	
		12) Actief burgerschap en integratie	
		13) Ontwikkelingen schooljaar 2011 - 2012	
		8. De leerlingenzorg	15
		1) De plaatsing van een kind op onze school	
		2) De resultaten van het onderwijs	
		3) De jonge risicokinderen	
		4) Het volgen van de ontwikkeling van het kind; het leerlingvolgsysteem.	
		5) De overgang naar het voortgezet onderwijs	
		6) De Jeugdgezondheidszorg van de GGD Zuid-Holland Noord	
		9. De ouders	17
		1) Betrokken ouders	
		2) Informatie over de voortgang van uw kind	
		3) De Nieuwsbrief	
		4) Inloopochtenden en klankbordgroepen	
		5) Inspraak	
		6) De ouderraad	
		7) De Medezeggenschapsraad	
		8) Ouderbijdragen	
		9) Spreekuur directie	
		10) Klachtenregeling	
		11) Contactpersoon	
		12) Landelijke oudervereniging Balans	

10. Andere wetenswaardigheden 19

- 1) Schoolverzekering
- 2) Sponsoring

3) Vervangend onderwijs

4) Praktische zaken

1. De Wissel in het kort

Adresgegevens: Boerhaavelaan 298, 2334 EZ Leiden, Tel. 071 5174664

E-mail: de.wissel@skol.nl

Website : www.sbodewissel.nl

Schoolleiding

Jan Slats, adjunct-directeur   René Smits, algemeen directeur

Lesgevend personeel

Onderbouw 1	Cathalijne Louwes	Ma, t.m vr.		
Onderbouw 2	Noortje v.d. Poel	Ma t.m. vr	Tijdelijk: Carleen Norden /Karin Wesselink	
Middenbouw 1	Mirjam de Heus	Ma t.m. vr		
Middenbouw 2	Dorien van Rumt	Ma ,di,wo	Margaret van Dam	Wo,do,vr.
Bovenbouw 1A	Pauline Groenberg	Ma t.m. vr		
Bovenbouw 1B	Henriette Grimbergen	Ma,di	Carleen Norden	Wo,do,vr.
	Sabrina Nijhof /		Brenda de Jong	Di, wo
Bovenbouw 2A	Fabienne Tuit	Ma,do,vr		
Bovenbouw 2B	Brenda Schouls-Blaauw	Di,wo,do,	Maartje Kersten	Ma, vr.
ADV-leerkracht				
	Monique v. Ammers /			
Beweging/PMRT	Thai	Di,do,vr.		
Handvaardigheid	Liesbeth Meester	Di, do, vr		

Ondersteunende taken en functies

Kindonderzoeker	Joceline v.d. Linden	Ma, di, vr		
Intern begeleider	Irma Bikker	Ma, di, wo		
Remedial teacher /dyslexie specialist	Mans Slats	4 dagdelen		
Logopedie	Paulien Westerduin	Ma, do	Esther v.d. Weiden	Ma t.m. vr
Maatsch. Werk	Nique Roozen	Ma, vr		
ICT-coördinator	Mans Slats	Wo		
Administr	Miranda van Wieringen	Ma, di, wo	Coby Vermeulen	Do, vr
Conciërge	René Luiten	Ma t.m. vr		
Adjunct-directeur	Jan Slats	Ma t.m. do		
Algemeen directeur	René Smits	Ma t.m. vr		

Contactpersoon   Bij klachten: Paulien Westerduin (ma en do)

Managementteam: René Smits, Jan Slats, Brenda Schouls-Blaauw

Zorgadviesteam: Irma Bikker (intern begeleider), Jan Slats (namens directie), Joceline van der Linden (psychologe) en Nique Roozen (sociaal maatschappelijk werker)

MR

Oudergeleding

De heer van de Bos
De heer van de Kraaij
Mevr. de Koning

Personeelsgeleding

Cathalijne Louwes
Esther v.d. Weijden
Mans Slats

Ouderraad

Mevr. Van der Spek,
Voorzitster
Mevr. Sloos,
Penningmeester
Mevr. Duisters

Mevr. Van der Vlist
Mevr. Ebersson

Het personeel van de Wissel

Op de Wissel wordt in de schoolorganisatie een onderscheid gemaakt tussen de volgende groepen personeel:

Leidinggevend personeel

- *Directeur*: is verantwoordelijk voor personele zaken, organisatie, onderwijskwaliteit, veiligheid en gebouwen. Hij heeft daarnaast de contacten met de Medezeggenschapsraad.
- *Adjunct-directeur*: regelt de dagelijkse gang van zaken binnen de locatie en is medeverantwoordelijk voor de onderwijskundige lijnen binnen de school. Heeft daarnaast de contacten met de OR.
- *Intern begeleider*: ondersteunt de groepsleerkracht op onderwijsinhoudelijk gebied.

Onderwijsgevend personeel

Elke groep heeft een of twee vaste leerkrachten. Door het jaar heen wordt in diverse groepen stage gelopen door studenten van verschillende beroepsopleidingen. In het kader van hun opleiding verrichten zij diverse werkzaamheden in de groep. Derhalve onderscheiden we drie groepen onderwijsgevend personeel.

- *Groepsleerkracht*: verzorgt de lessen in de groep, houdt de ontwikkeling van elk kind goed in de gaten en waakt over de extra zorg die kinderen binnen en buiten de groep geboden wordt.
- *Vakleerkracht handvaardigheid en techniek*: verzorgt lessen voor veel groepen in het genoemde vakgebied.
- *Stagiaire*: helpt de groepsleerkracht met bepaalde activiteiten en kan daarnaast kinderen individueel ondersteunen.
- *Vakleerkracht gymnastiek*: verzorgt de gymnastieklessen voor alle groepen.

Onderwijsondersteunend personeel

Op De Wissel komt u naast de leerkrachten ook onderwijsondersteunend personeel tegen. De leerlingen op de speciale school voor basisonderwijs hebben deze extra steun nodig om hun ontwikkeling zo optimaal mogelijk te laten verlopen.

Het team onderscheidt vier groepen onderwijsondersteunend personeel:

- *Logopedist*: verricht logopedisch onderzoek en verzorgt zowel individuele- als groepslogopedie. Werkt daarnaast als taalondersteuner.
- *Schoolmaatschappelijk werker (SMW)*: verricht kindgesprekken en ouderbegeleiding en is lid van het zorgadviesteam. Onze SMW-er is gedetacheerd vanuit MEE. Ten aanzien van contact met kinderen, ouders en hulpverlenende instanties en toegang tot dossiergegevens, gelden voor de SMW-er dezelfde regels als die voor ander personeel bij ons op school.
- *Psycholoog*: doet onderzoek en overlegt met de leerkrachten over de ontwikkeling van de kinderen in de groep en is lid van het zorgadviesteam.
- *Leerkracht remedial teaching*: ondersteunt de groepsleerkracht als het leerproces van een kind stagneert, geeft individuele begeleiding en verricht didactisch onderzoek.

Overig ondersteunend personeel

- *Administratief medewerker*: verzorgt de administratie.
- *Conciërge*: verricht allerlei ondersteunende activiteiten en houdt het gebouw schoon.

1) Opleiden in de school

De Wissel werkt samen met de Leidse Hogeschool (PABO) om aankomende en zittende leerkrachten te ondersteunen bij hun competentieontwikkeling. Opleiden in de school versterkt de aansluiting tussen ontwikkelingen binnen scholen en het opleiden. Zowel zittend personeel als nieuwe collega's worden in de school opgeleid. De ervaring die de school met dit opleiden opdoet, zal de kwaliteit van de samenwerking tussen scholen en de verschillende opleidingen positief beïnvloeden en helpt ons bij het onderzoeken en uitvoeren van belangrijke ontwikkelingsvragen.

2) Scholing van personeel

Op De Wissel wordt ook tijd vrij gemaakt voor scholing van het personeel. Zowel leerkrachten, ondersteunend

personeel, alsook de directie worden regelmatig bijgeschoold. Naast individuele scholing zijn er studiedagen voor het gehele personeel.

Mocht een groep hierdoor een dag geen les hebben, dan wordt u daarover vroegtijdig geïnformeerd door middel van de tweewekelijkse Nieuwsbrief.

2. De school

1) Speciaal basisonderwijs

De Wissel is een katholieke school voor speciaal basisonderwijs (SBO). De naam van onze school *De Wissel* duidt op de twee sporen in het onderwijs, te weten het basisonderwijs enerzijds en de speciale scholen voor basisonderwijs anderzijds. Als speciale school voor basisonderwijs willen we kinderen die qua leermogelijkheden en/of hun sociaal-emotionele ontwikkeling binnen het basisonderwijs niet voldoende geholpen konden worden, zowel praktijkgericht als theoretisch, weer op het juiste spoor zetten. Daarbij is onze missie de belangrijkste drijfveer.

De Wissel maakt deel uit van een regionaal samenwerkingsverband dat is opgericht in het kader van "Weer Samen Naar School" (WSNS). In dit verband werken basisscholen en de speciale scholen voor basisonderwijs samen om de zorg voor leerlingen zo optimaal mogelijk in te vullen. Er is een zorgadvies team opgericht waar de zogenaamde "zorgleerlingen" besproken kunnen worden. Waar nodig schakelen we ook externe expertise in. Ook wordt er vanuit De Wissel preventieve ambulante begeleiding (PAB) verzorgd in het basisonderwijs.

Bestuurlijk valt onze school onder de Stichting Katholiek Onderwijs Leiden (SKOL). SKOL beheert naast De Wissel nog vijf basisscholen in Leiden, drie basisscholen in Zoeterwoude, twee basisscholen in Leiderdorp en een scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs in Roelofarendsveen en Leiden. De katholieke identiteit komt tot uiting in het geven van het vak godsdienstonderwijs en in het benadrukken van normen en waarden. De manier waarop kinderen en volwassenen met elkaar omgaan, vinden we dan ook erg belangrijk. We proberen kinderen te benaderen zoals we zelf benaderd willen worden.

2) Schoolgrootte

In 2009 zijn onze twee locaties verhuisd naar het schoolgebouw aan de Boerhaavelaan 298. Er zijn ongeveer 120 leerlingen, verdeeld over 8 groepen.

3. Onze missie: Met plezier naar school!

Wij geloven dat wanneer een kind met plezier naar school gaat, het optimaal in staat is zich te ontwikkelen. In ons onderwijs willen we tegemoet komen aan de drie basisbehoeften:

Het aangaan van relaties: De behoefte aan relatie houdt in dat iedereen op school het gevoel heeft erbij te horen, dat iedereen het gevoel heeft gewaardeerd te worden en dat iedereen op school contact kan hebben met anderen.

Het ontwikkelen van individuele competenties: De behoefte aan competentie houdt in dat we de leerlingen een positief gevoel willen geven over zichzelf en dat wat ze allemaal kunnen of kunnen leren. Dit doen we door veel nadruk te leggen op wat de kinderen wél kunnen. Ook bieden we de lesstof zó aan dat de leerlingen steeds nieuwe dingen leren, maar dat ze niet het gevoel hebben dat het onmogelijke van ze geëist wordt.

Het bevorderen van de autonomie: De behoefte aan autonomie houdt in dat we de leerlingen het gevoel geven dat ze zelf invloed kunnen uitoefenen op hun leven. We proberen de ontwikkeling van zelfstandigheid te stimuleren. Zelfstandig (samen)werken en het werken met dag- en weektaken bieden mogelijkheden hiertoe.

Doelstelling van onze school is:

Samen met de leerlingen en hun ouder(s)/verzorger(s) bieden wij een veilige leeromgeving waar elk kind zijn/haar talenten kan ontplooien en ontwikkelen. Wij bieden een hoogwaardige en gestructureerde lesplek met flexibele in- en uitstroom van en naar de basisscholen. Basisscholen binnen de regio kunnen ook gebruik maken van onze kennis en ervaring ter ondersteuning van kinderen die extra zorg nodig hebben.

4. Schooltijden, verzuim en verlof

1) Schooltijden en lesuren

De lessen beginnen 's morgens om kwart voor negen en eindigen 's middags om drie uur. Op woensdag gaan we door tot half één. Vijf minuten voor aanvang gaat de bel

en komen de kinderen naar binnen. Alle leerlingen blijven tussen de middag op school en eten met de leerkracht in de eigen groep en gaan daarna onder toezicht buitenspelen.

Vanaf 9.00 uur tot en met 14.45 uur zijn de hekken rond de school afgesloten om over de veiligheid van uw kinderen (en hun eigendommen) te kunnen waken.

Schooltijden: 8.45 – 10.40

10.40 – 10.55 (pauze)

10.55 – 12.30

12.30 – 13.10 (eten / pauze)

13.10 – 15.00

Op woensdag is de ochtend tot 12.30 uur.

2) Vakanties, vrije dagen en studiedagen

Wij roosteren op jaarbasis 940 uren in voor alle leerlingen. Daarmee maken wij geen onderscheid in uren voor de onder- en bovenbouw. Jaarlijks wordt samen met de MR gekeken op welke wijze de extra roostervrije dagen op verantwoorde wijze worden ingeroosterd.

Achter in de schoolgids vindt u een compleet jaarrooster voor het lopende schooljaar. De vakantieregeling is akkoord bevonden door de MR en voldoet aan de wettelijke richtlijnen en de afspraken die binnen het bestuur zijn gemaakt.

Vakanties

Herfstvakantie	17 t/m 21 oktober
Kerstvakantie	27 t/m 06 januari
Voorjaarsvakantie	20 februari t/m 24 februari
Mei vakantie	23 april t/m 4 mei
Zomervakantie	9 juli t.m. 17 augustus

(de extra roostervrije dagen t.g.v. het 940-uurs rooster zijn in dit schema verwerkt)

Vrije dagen

Extra vrij i.v.m. Leids Ontzet	3 oktober
Sinterklaas vanaf 13.00 uur	5 december
Kerst vanaf 13.00 uur	23 december
Pasen	6 t/m 9 april
Hemelvaart	16 en 17 mei
2e Pinksterdag	28 mei

Studiedagen

T.b.v. deskundigheidsbevordering van het team zijn er zeven studiedagen georganiseerd. Doel is gezamenlijk werken aan verbetering van ons onderwijs. Toewerken van de 3 sbo's naar 1 sbo in deze regio. Deze dagen sluiten aan op weekenden of vakantiedagen. De studiedagen zijn voorlopig vastgesteld op:

Dinsdag	13 september
Dinsdag	04 oktober
Donderdag	10 november
Woensdag	18 januari
Woensdag	14 maart
Maandag	21 mei
Woensdag	06 juni

3) Parkeren en kinderen ophalen

U wordt dringend verzocht om bij het parkeren in de directe omgeving van de school rekening te houden met de verkeersveiligheid van uw en onze kinderen. In de dagelijkse praktijk, vooral bij slecht weer, leidt dit soms tot onveilige situaties. Een veilig alternatief is het parkeerterrein van 'Lugdunum', ongeveer drie minuten lopen van school.

U wordt tevens verzocht uw kind op het plein op te halen en niet aan de overkant van de straat te wachten. De kinderen die per taxi komen, kunnen veilig in- en uitstappen bij de taxistandplaats aan de voorzijde van het schoolplein. Na school is hier minimaal 1 leerkracht bij aanwezig.

4) Het vervoer van huis naar school en terug

Voor leerlingen die naar de speciale school voor basisonderwijs gaan bestaan vervoersregelingen. Deze verschillen per gemeente. Het vervoer van en naar school is een zaak van de ouders, de gemeente en het vervoerbedrijf. De school heeft enkel nog een adviserende functie. In de regeling wordt rekening gehouden met de afstand van huis naar school (afstandsnorm) en wordt de bijdrage van de ouders vastgesteld (afhankelijk van het inkomen). In de hogere groepen verwachten we dat de kinderen zelfstandig naar school gaan.

Sommige gemeenten geven een kilometervergoeding als de kinderen door de ouders naar school gebracht worden. Mogelijk wordt ook een buskaart vergoed.

5) Ziekte en afwezigheid

In geval van ziekte moet u zelf het vervoersbedrijf daarover bellen. De chauffeur rijdt anders voor niets. Voor informatie over het vervoer kunt u terecht bij uw eigen gemeente en op school.

Zieke leerlingen worden door u afgemeld tussen 08.00 en 08.45 uur.

Mocht het voorkomen dat een kind niet op school is en er is geen bericht van de ouders dan neemt de school contact op met de betreffende ouders.

Ook in de school zijn enkele afspraken gemaakt bij verzuim van leerlingen:

- Op de derde ziektedag neemt de leerkracht contact op met de ouders. Als geen contact mogelijk is, wordt dit gemeld bij de adjunct-directeur.
- Verzuimdagen worden bijgehouden.
- Bij veel verzuim worden ouders hierover schriftelijk geïnformeerd.
- In geval van ongeoorloofd verzuim wordt dit gemeld bij de leerplichtambtenaar.

6) Verlof buiten de vakanties

De leerplichtwet is strikt, zeker wat betreft de regels voor verlof buiten de schoolvakanties. In principe is extra vrij voor een vakantie niet mogelijk. Een verzoek om extra verlof moet een maand van tevoren aan de directeur worden voorgelegd. Extra vakantieverlof mag slechts één keer en voor maximaal 10 aaneengesloten dagen worden gegeven. Het is toegestaan om vrij te krijgen voor heilige dagen van niet-christelijke godsdiensten.

Buitengewoon verlof wordt weinig toegestaan. Verlof in verband met extra vakantie wordt in principe niet gegeven. Het is dus belangrijk, dat u bij het maken van vakantieplannen rekening houdt met de vakantie-regeling van de gemeente Leiden. Als een aanvraag voor extra verlof niet meer dan tien dagen in een schooljaar betreft, beslist de directeur of het verlof verleend kan worden. Als u verlof wilt aanvragen voor meer dan tien dagen per schooljaar, beslist de leerplichtambtenaar over de aanvraag. Als uw kind in verband met belangrijke familieverplichtingen of andere gewichtige omstandigheden een vrije dag nodig heeft, moet u dat ook bij de directeur aanvragen.

In bepaalde gevallen is de directeur verplicht extra verlof te melden bij de leerplichtambtenaar van uw woongemeente. Op school of bij uw gemeente liggen

speciale verlofformulieren. Wilt u meer informatie dan kunt u op school hierover een folder krijgen.

5. Waar de school voor staat

1) Doelstelling

Voor deze speciale school voor basisonderwijs zijn er twee hoofddoelen:

A. *Speciaal basisonderwijs geven aan:*

- kinderen, die qua leermogelijkheden en/of sociale ontwikkeling binnen het basisonderwijs niet voldoende geholpen kunnen worden;
- kinderen, die moeite hebben met leren en denken en die blokkades ondervinden bij het verwerven van kennis, inzicht en vaardigheden;
- kinderen met specifieke leer - en/of sociaal emotionele problemen;
- kinderen met opvoedingsproblemen.

B. *Kenniscentrum zijn voor het samenwerkingsverband WSNS*

- De kennis van de speciale school voor basisonderwijs beperkt zich niet tot de leerlingen binnen haar eigen muren, maar vervult ook een functie naar leerlingen met specifieke hulpvragen binnen het reguliere basisonderwijs.
- Om een adequate zorgverbreding te kunnen bieden geeft De Wissel ondersteuning als een soort expertisecentrum door middel van de zogenaamde Preventieve Ambulante Begeleiding (PAB) . De PAB is gericht op een zo optimaal mogelijke begeleiding van leerkrachten en kinderen in het basisonderwijs. De PAB wordt onder andere uitgevoerd door gespecialiseerde leerkrachten (o.a. door: rt.-er / dyslexie-specialist , orthopedagoog) van De Wissel. Zij:
  - adviseren met betrekking tot methoden en werkwijzen betreffende speciale problemen;
  - ondersteunen bij het opstellen van handelingsplannen;
  - adviseren ten aanzien van doorverwijzen of nader onderzoek.

Leerlingen, die ondanks de aangewende extra zorg in het basisonderwijs toch dreigen vast te lopen, kunnen na onderling overleg tussen ouders en de betrokken basisschool, bij het zorgadviesteam worden aangemeld.

Het zorgadviesteam wordt gevormd door de jeugdarts, de psycholoog, de sociaal maatschappelijk werker, de intern begeleider en de adjunct-directeur van De Wissel. Het zorgadviesteam ondersteunt de school bij het opstellen van een hulpverleningstraject dat er toe leidt, dat een kind (waar mogelijk) op de basisschool kan blijven.

2) Ons onderwijsprogramma

Wij kiezen voor een onderwijsprogramma waarbij we uitgaan van de verschillen tussen kinderen en kijken daarbij naar de orthopedagogische en onderwijskundige kwaliteit van ontwikkeling en leren.

Orthopedagogisch: Wij willen met ons onderwijs kinderen, die zich in een problematische onderwijs- en/of opvoedingssituatie bevinden, uitzicht bieden op een zo optimaal mogelijke ontwikkeling.

Onderwijskundig: Wij willen op de leergebieden waarin de school de kinderen onderwijst een zo breed mogelijke ontwikkeling van kinderen met succes tot stand brengen.

3) Het pedagogisch klimaat op school

Op De Wissel willen we dat de kinderen vooral met plezier naar school gaan en daarna weer fluitend naar huis. Dat betekent een veilige omgeving die erop gericht is om samen te leren, gebaseerd op een kindvriendelijke omgeving met een duidelijke structuur en goede afspraken. De sfeer op school moet zo zijn, dat kinderen en leerkrachten zich goed voelen. Er wordt gestreefd naar een open sfeer van acceptatie, vriendelijkheid, vertrouwen en veiligheid. Iedereen moet leren rekening te houden met de ander; verdraagzaam en behulpzaam te zijn. Als een kind zich veilig voelt, zal het zich ook beter ontwikkelen. Ook naar ouders toe is er een grote mate van openheid. Door middel van onder andere ouderavonden, een klankbordgroep voor ouders en koffieochtenden proberen we deze openheid gestalte te geven. Ouders kunnen ook altijd tussentijds contact opnemen met de leerkracht of de directie.

4) Een veilige school

Om vorm te geven aan veiligheid en het aangeven van grenzen, hebben wij een gedragsprotocol en een beloningssysteem ontwikkeld. Beiden zorgen voor rust

en duidelijkheid. U kunt het gedragsprotocol bij ons opvragen.

Op De Wissel willen wij aan kinderen en personeel in alle opzichten een veilige omgeving bieden. Dat houdt in dat wij een aantal regels hebben opgesteld:

- pestgedrag en fysiek geweld (slaan, trekken en schoppen naar elkaar) wordt door ons niet geaccepteerd.
- gevaarlijke voorwerpen waarmee aan anderen schade kan worden toegebracht (zoals messen, scharen, vuurwerk e.d.) worden onmiddellijk ingenomen;
- bij een veilige omgeving hoort ook dat alle eigendommen veilig zijn;
- bij grensoverschrijdend gedrag wordt direct contact opgenomen met de ouders.

Voor een goede sfeer is het belangrijk dat we afspraken met elkaar maken en dat er regels zijn waar alle kinderen zich aan moeten houden. De hoofdregels zijn:

- zorg dat het voor anderen op school ook leuk is;
- ga bij ruzie - als je die niet zelf kunt oplossen - naar de leerkracht;
- praat rustig en vriendelijk met elkaar;
- geef vriendelijk maar duidelijk aan waar jouw grenzen liggen.

Over het thema "De veilige school" vindt regelmatig overleg plaats met bureau Halt en de wijkagenten.

5) Kanjertraining

In het kader van de sociaal emotionele ontwikkeling en de zelfredzaamheid van de kinderen maken wij gebruik van de 'kanjertraining'. De leerkrachten zijn geschoold in het toepassen van de kanjertraining en gaan dit in de eigen groep en op schoolniveau uitvoeren.

Met dit programma willen we de kinderen leren:

- na te denken over het oplossen van hun eigen problemen
- zich verantwoordelijk te gedragen
- zichzelf en de ander beter te begrijpen
- na te denken over hun eigen gevoelens
- hun gevoel van eigenwaarde te vergroten
- beter om te gaan met groepssituaties.

Gedurende het schooljaar zult u nader geïnformeerd worden over de kanjertraining.

6) Antiracismeverklaring

SKOL heeft al in 1994 de antiracismeverklaring ondertekend, waarmee zij samen met vele andere besturen verklaart elke vorm van racisme ontoelaatbaar te vinden. Dat betekent:

- het personeel heeft een actieve, afwijzende houding ten opzichte van racisme;
- ieder die zich niet houdt aan bovengenoemde zal hierop worden aangesproken door de directie of het bestuur;
- het personeel zal uitingen van racisme op of rond de school direct aanpakken;
- iedereen in en rond het schoolgebouw dient zich te onthouden van racistisch gedrag en racistische opmerkingen.

Onder racistisch gedrag wordt verstaan elk woord en elke handeling waardoor iemand op grond van ras, etniciteit of cultuur impliciet of expliciet als minderwaardig wordt bestempeld. Dat gedrag kan zijn:

- racistische intimidatie;
- bedreiging met een racistisch karakter;
- racistische grappen;
- weigeren om samen te werken op grond van afkomst, uitsluiten van activiteiten om etnische redenen.

7) Afspraken

Waar zoveel kinderen en volwassenen elke dag bij elkaar zijn moeten natuurlijk enkele afspraken gemaakt worden:

- Fietsen, skeelers en skateboarden op het plein vinden we niet veilig.
- Bij slecht weer mogen de kinderen om half negen naar binnen.
- Als de kinderen eenmaal op school zijn blijven ze op het plein.
- Als de kinderen tijdens het buitenspelen naar binnen willen, vragen ze dat aan de leerkracht die buiten loopt.
- Stoeien en schijngevechten lopen soms verkeerd af. We hebben liever dat er andere spelletjes gespeeld worden.
- Als kinderen materialen van school moedwillig vernielen vinden we dat zij deze moeten vervangen.

- In het schoolgebouw lopen we rustig en praten we zachtjes en vriendelijk met elkaar.

8) Verwijderen en schorsen

Net zoals er regels en afspraken zijn voor de toelating van leerlingen op De Wissel, zijn er ook regels en procedures voor het schorsen en verwijderen van leerlingen. Hoewel het gelukkig bijna nooit voorkomt, willen we de procedure volledigheidshalve toch noemen.

Verwijderen

Definitieve verwijdering kan pas plaatsvinden nadat een andere school bereid is de leerling toe te laten.

Wanneer het bevoegd gezag aantoonbaar gedurende acht weken zonder succes heeft gezocht naar een school waar naar verwezen kan worden, kan toch nog tot verwijdering worden overgegaan. Ernstig wangedrag van leerling of ouders kan aanleiding tot verwijdering zijn.

Procedure:

- Met de ouders wordt gesproken over het voornemen tot verwijdering
- Gemotiveerd, schriftelijk besluit waarbij wordt gewezen op de mogelijkheid om bezwaar in te dienen
- Ouders kunnen binnen zes weken een bezwaarschrift indienen
- Het bevoegd gezag is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift
- Binnen 4 weken na ontvangst van het bezwaarschrift wordt opnieuw beslist

Schorsen

Schorsing is aan de orde wanneer het bevoegd gezag of de directie bij ernstig wangedrag onmiddellijk moet optreden en er tijd nodig is voor het zoeken naar een oplossing.

Procedure:

- In principe vindt schorsing plaats na overleg met bovenschoolse directie, ouders, leerling en groepsleraar
- Een leerling kan voor een beperkte periode worden geschorst
- Het besluit wordt schriftelijk door het bevoegd gezag aan de ouders meegedeeld.

- Vermeld wordt de reden, de aanvang, de tijdsduur en de eventueel andere genomen maatregelen
- Ouders kunnen bezwaar aantekenen bij het bevoegd gezag
- De inspectie wordt in kennis gesteld
- De leerplichtambtenaar wordt geïnformeerd
- De school dient te voorkomen dat de leerling achterstand oploopt

6. De organisatie van ons onderwijs

1) Plaatsing

Voordat kinderen in het SBO, speciaal basisonderwijs, worden geplaatst, geeft de Permanente Commissie Leerlingenzorg (de PCL) een beschikking af. Alleen kinderen met een beschikking kunnen bij ons op school worden geplaatst. Kinderen die een op indicatie van de Commissie voor Indicatiestelling (CvI) een zogenaamd rugzakje hebben verkregen, worden alleen in uitzonderingsgevallen toegelaten. Zie hiervoor de volgende paragraaf.

2) Structuur

Op de benedenverdieping is de onderbouw gehuisvest, terwijl op de bovenverdieping de kinderen van de bovenbouw geplaatst zijn. De leerlingen in de onderbouw krijgen een geïntegreerd onderwijsaanbod waar door middel van interne differentiatie de onderlinge verschillen worden opgevangen. Dat betekent dat elk kind onderwijs op maat krijgt.

3) Groepering

De verdeling van de kinderen over de groepen wordt vooral gebaseerd op leeftijd en leesniveau. In principe komt elk kind bij leeftijdsgenoten in de groep. Daarnaast speelt ook de leervraag van een kind een rol bij de verdeling. Bij een aantal vakken werken kinderen in niveaugroepen. Dit betekent, dat een kind voor een bepaald vak bij een andere leerkracht én bij andere kinderen in de groep terecht kan komen.

4) Groepsgrootte en individuele begeleiding

Op De Wissel zijn de groepen gemiddeld kleiner dan in het basisonderwijs. In de onderbouw varieert de grootte van 10 tot 16 kinderen per groep en in de bovenbouw zitten 15 tot 17 kinderen in een groep.

Op De Wissel is het mogelijk, dat kinderen naast de extra zorg in de groep in aanmerking kunnen komen voor individuele begeleiding. Het Zorg Advies Team (ZAT) formuleert de hulpverleningsvoorstellen. Afhankelijk van de problematiek wordt de extra hulp verzorgd door een leerkracht die zich heeft gespecialiseerd als remedial teacher of één van de logopedisten. Het kan ook voorkomen dat n.a.v. het overleg de psycholoog of de schoolmaatschappelijk werker voor de extra begeleiding wordt ingezet. Mocht een kind hiervoor in aanmerking komen, dan krijgen de ouders er altijd bericht van. De resultaten van deze extra zorg worden ook weer met de ouders besproken en wel tijdens de rapportbesprekingen. De Wissel beschikt over een uitvoerige orthotheek. Hierin staat uitgebreide informatie over alle mogelijke leer- en/of gedragsproblemen waarvan we gebruik maken bij de hulp aan leerlingen.

5) Leerling-gebonden financiering

Leerling-gebonden financiering (het 'rugzakje') is een overheidssubsidie die kan worden aangevraagd voor een kind met fysieke of mentale belemmeringen. Deze kinderen worden meestal geplaatst in het Speciaal Onderwijs (SO). Om een kind in het speciaal onderwijs te kunnen plaatsen vindt er een zeer uitgebreide toetsing plaats door de Commissie van Indicatiestelling (CvI). Deze commissie beoordeelt of het betreffende kind in aanmerking komt voor speciaal onderwijs. Het betekent dat er officieel gediagnosticeerde gronden zijn om een leerling speciaal onderwijs te bieden. Bij een positieve beschikking krijgt een kind een 'rugzakje' met geld mee voor de inzet van specifieke ondersteuning. De leeromstandigheden voor een kind kunnen daarmee worden aangepast. Als het mogelijk en wenselijk is, kan een leerling met zo'n rugzakje op de basisschool blijven.

7. De inhoud van het onderwijs

1) Kwaliteitsverbetering

Op De Wissel wordt op diverse punten gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs:

- Het onderwijsleerproces en de resultaten daarvan worden voortdurend in de gaten gehouden. Daar waar verbeteringen nodig zijn, worden die ook toegepast.
- Er wordt veel gedaan aan de nascholing van het personeel. Enerzijds zijn er studiedagen voor het gehele team. Anderzijds worden leerkrachten ook individueel geschoold.
- De schoolbegeleidingsdienst Onderwijs Advies begeleidt het team bij de invoering van nieuwe leermethoden zoals Taaltrapeze en bij het zelfstandig leren werken.
- Dit schooljaar zal ons onderwijsaanbod punt van aandacht zijn: we bezinnen ons op een versterking van het theoretisch en praktisch onderwijs dat nog beter aansluit bij onze leerlingenpopulatie.
- De aandacht aan het pedagogisch klimaat op school zal nog meer centraal komen te staan. Dit betekent werken aan het verbeteren van het klimaat in de school en goed blijven kijken naar de voorwaarden die nodig zijn om kinderen een gevoel van veiligheid te geven. Daarbij zal de leeromgeving zo stimulerend mogelijk worden ingericht.
- Kwaliteitsverbetering is een continu proces. Dit betekent dat we ons als school continu willen blijven verbeteren.

2) Leesonderwijs

Het lezen is onder te verdelen in technisch en begrijpend lezen.

a. Technisch lezen

De vaardigheid van het technisch lezen wordt verdeeld in verschillende niveaus en wordt gemeten en getoetst met de DMT-leestoets en de AVI-leestoetsen. De leesniveaus lopen van niveau 1 t/m 9. Enkele keren per jaar worden leestoetsen afgenomen. Bij elke leestoets hoort een leestekst. De tekst moet dan vlot, maar vooral ook nauwkeurig gelezen worden. Daarnaast is het begrijpen van de tekst ook belangrijk om in een volgend niveau te kunnen gaan lezen. Met het behalen van niveau 9 wordt het technisch lezen beheerst. Het is belangrijk, dat u ook thuis stimuleert dat de kinderen regelmatig een korte tijd lezen. Het leren lezen gaat zeer gestructureerd en met kleine stapjes, waarbij uitleg en het samen oefenen heel belangrijk zijn. We

gebruiken o.a. de leesmethode VIS (Veilig In Stapjes), waarin systematisch en met veel herhaling wordt gewerkt aan het leren beheersen van geschreven teksten, gekoppeld aan de AVI-leesniveaus. Naarmate de leerlingen in hogere leesniveaus komen, wordt er meer onderscheid gemaakt in technisch en begrijpend lezen.

Extra aandacht wordt besteed aan de zorg voor zwakke lezers bij wie de leesontwikkeling dreigt te stagneren. Naast de zorg in de groep is begeleiding mogelijk van de remedial teacher die met behulp van een speciale aanpak de gesignaleerde problemen tracht op te lossen.

Het *RALFI-lezen* is een onderdeelmethode om het technisch lezen te bevorderen. Enkele keren per week wordt er volgens het RALFI-programma gewerkt. Gespecialiseerde leerkrachten bieden hierbij ondersteuning. Regelmatig worden de leerlingen uit deze groepen opnieuw naar niveau ingedeeld. Ook wordt er gebruik gemaakt van *tutorlezen*. Bij het tutorlezen ondersteunen de leerlingen elkaar tijdens het lezen.

b. Begrijpend lezen

We leren de kinderen inzichten en vaardigheden op het gebied van communicatie en denken, die nodig zijn om teksten te kunnen begrijpen. In onze taalmethode komt begrijpend lezen specifiek aan bod.

Verder zetten wij in de bovenbouw ook speciale lessen begrijpend lezen in, o.a. vanuit 'speciale leesbegeleiding'.

3) Taalonderwijs

Wij hanteren de taalmethode: Taaltrapeze. Deze is toegesneden op de behoeften en belevingswereld van zorgleerlingen. Door deze methode te kiezen, stellen wij taalontwikkeling en –beheersing centraal in ons curriculum. Taaltrapeze besteedt aandacht aan mondelinge- en schriftelijke taal, begrijpend lezen en taalbeschouwing, en biedt een rijk aanbod ondersteunende materialen. De methode hanteert een orthodidactische aanpak die leerlingen prikkelt steeds verder te gaan. Taaltrapeze in het kort:

- bevat taakgerichte leerstof in overzichtelijke stapjes en met veel herhaling aangeboden,

- heeft veel aandacht voor interactie en communicatie,
- is gemakkelijk in gebruik door de gestructureerde aanpak,
- werkt aan de kerndoelen oriëntatie op jezelf en de wereld,
- voldoet aan de kerndoelen voor de Nederlandse taal.

a. Schriftelijk taalgebruik

Voor het schriftelijk taalgebruik werken wij met de methode "Taaltrapeze". Naast de aandacht voor diverse andere taalaspecten betekent dit het maken van taallessen en opstellen, uittreksels maken van boeken uit het documentatiecentrum en verslagen maken van leesboeken.

b. Mondeling taalgebruik

In de zogenaamde praatlessen uit "Taaltrapeze" wordt aandacht besteed aan de mondelinge taal. Naast observatie en begeleiding wordt door middel van allerlei oefeningen op het gebied van de woordenschat en de zinsbouw inzichten en vaardigheden op het gebied van de mondelinge communicatie aangeleerd. Centraal staat het vergroten van de eigen communicatieve mogelijkheden van de leerling. De gebruikte methoden zijn een hulpmiddel voor leerkrachten en logopedisten om kinderen bij hun taalontwikkeling te begeleiden. De mondelinge taal wordt geoefend in groepsverband. Met andere kinderen samen komt de taal als communicatiemiddel beter tot zijn recht dan in een individuele situatie.

c. Spelling

Wat een kind kan met spelling (het foutloos schrijven) is per kind verschillend. Vandaar dat de kinderen worden verdeeld in niveaugroepen. Er wordt gewerkt met de vernieuwde spellingmethode "Spelling in de lift". Naast luistervaardigheden om klanken te herkennen en het kunnen toepassen van spellingsregels wordt ook veel aandacht besteed aan het auditieve aspect. Binnen de groepen zijn meerdere spellingsniveaus mogelijk. De niveaus worden afgesloten met een dictee. Door regelmatige toetsing wordt bijgehouden of de leerlingen de aangeboden leerstof ook begrepen hebben en kunnen hanteren. Zo is het makkelijker, tijdig in te grijpen als dit voor een leerling nodig blijkt.

Tevens wordt er met verschillende computerprogramma's gewerkt zoals bijv. 'woordenhaai'.

4) Schrijfonderwijs

In de schrijflessen ontwikkelen we bij de kinderen een verzorgd, verbonden handschrift, dat in een behoorlijk tempo geschreven kan worden maar toch altijd leesbaar blijft. Voor dit methodisch schrijven gebruiken wij de methode "Pennenstreken". In de hogere groepen wordt gestreefd naar een persoonlijk, maar wel leesbaar handschrift. Voor die leerlingen die extra oefening nodig hebben is veel materiaal aanwezig en zijn enkele leerkrachten gericht geschoold. Ook bij het onderwijsondersteunend personeel is specifieke deskundigheid aanwezig.

5) Rekenonderwijs

Voor dit vakgebied werken we in niveaugroepen. Het is daardoor goed mogelijk, leerlingen die extra zorg of ondersteuning nodig hebben, snel deze zorg te geven. Sommige leerlingen hebben gewoon wat meer tijd nodig. In het systeem is er voor deze leerlingen ruimte en tijd gemaakt. Eveneens is het mogelijk leerlingen versneld te laten werken. We maken bij ons rekenonderwijs voornamelijk gebruik van de methode Wis & Rekenen. De methode is voorzien van extra oefenstof. Tevens wordt hierbij een computerprogramma gebruikt. Voor leerlingen die extra zorg of ondersteuning nodig hebben, hebben we op school veel extra materialen. We vinden instructie d.m.v. een leergesprek en samen oefenen heel belangrijk.

6) Wereldoriënterende vakken

Hieronder verstaan we aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, natuurkunde, verkeer en gezond gedrag. Bij deze lessen wordt gebruik gemaakt van de basismethode "Wijzer door ...". In de bovenbouwgroepen worden regelmatig toetsen gegeven waarvoor de kinderen zich ook thuis in de stof moeten verdiepen. Naast de reguliere methodes wordt veel gebruik gemaakt van diverse schooltv-programma's en extra materialen, zoals van de Dienst Milieu en Beheer, afdeling Milieueducatie. Daarnaast gaan groepen regelmatig op excursie.

7) Creatieve expressie

Muziek, tekenen, handvaardigheid, mondelinge expressie en textiele werkvormen horen ook tot de vakken die op school gegeven worden.

Handvaardigheid en techniek krijgen een extra accent, doordat voor dit vak een speciale leerkracht is aangesteld. De kinderen krijgen systematisch onderricht in dit vakgebied.

8) Bewegingsonderwijs en psychomotorische remedial teaching

We vinden het heel belangrijk dat kinderen op meerdere momenten in de week kunnen bewegen en sporten. Hiervoor zijn vakleerkrachten beschikbaar, die elke groep twee keer per week bewegingsonderwijs geven. Onder psychomotorische remedial teaching verstaan we een manier van werken met een kind waar door middel van beweging het gedrag van een kind beter in balans wordt gebracht.

9) Godsdienstonderwijs

De Stichting Katholiek Onderwijs Leiden biedt onderwijs op katholieke grondslag aan de leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs. Wij vinden het belangrijk dat de leerlingen kennis maken met verhalen uit de Bijbel. Door deze verhalen ontwikkelen leerlingen een beeld van God zoals die gestalte krijgt in Jezus van Nazareth. Wij laten ons inspireren vanuit een steeds vernieuwende interpretatie van de verhalen uit de Bijbel. Door kennis te laten maken met verschillende geestelijke stromingen, en de waarden die daar in centraal staan, geloven wij dat leerlingen het vertrouwen ontwikkelen in zichzelf en in de ander.

Dit betekent dat het respect voor ieder mens centraal staat. Elk mens, elk kind, is uniek. Ieder mens is anders maar gelijkwaardig. Respect is wederzijds, ook ten aanzien van de (religieuze) eigenheid van het individu. Leren over en van elkaar speelt een belangrijke rol in ons onderwijs. Respect betekent ook eerbied hebben voor de wereld om ons heen en onze medemensen.

Dat betekent ook oog hebben voor de ander die het minder goed heeft, ofwel solidariteit. Wij trachten medeverantwoordelijkheid te ontwikkelen vooral voor de zwakkeren in de samenleving en inzet voor een betere toekomst.

Met de ontwikkeling van een solidaire en respectvolle levenshouding kan het vertrouwen groeien. Een gezond vertrouwen in de eigen persoon, de ander en in de toekomst. Dat betekent het bieden van perspectieven en nieuwe kansen, zonder mensen uit te sluiten, en een gezond optimisme en hoop op een betere wereld.

Een goede omgeving doet verwondering ontwikkelen, roept levensvragen op; het creëert het besef dat er niet alleen vragen van het verstand maar ook van het hart zijn. Verhalen uit de Bijbel vragen om een gevoeligheid voor de symboliek die de basis is voor een goede interpretatie van deze verhalen. Leerlingen leren om te gaan met levensvragen gaat verder dan alleen kennis te ontwikkelen over de eigen en andere tradities. De waarden die wij meegeven dragen ertoe bij dat het kind een positieve houding ontwikkelt en dat het kan bijdragen tot een rechtvaardige en verdraagzame samenleving.

De Wissel is een katholieke school. Het geven van godsdienstlessen is één van de manieren om het katholiek zijn tot uitdrukking te brengen. De leerkrachten doen dit aan de hand van projecten. Hierover wordt regelmatig vergaderd onder begeleiding van een catecheet. Het jaarprogramma wordt gepubliceerd in de Nieuwsbrief. Catechese bestaat niet alleen uit het leren omgaan met de waarden en normen aangereikt door de Bijbel. Ook wordt aandacht besteed aan andere levensovertuigingen. Ook deze zijn waardevol en dienen gerespecteerd te worden. We zullen samen moeten bouwen aan een betere samenleving door begrip en respect voor elkaars denken, handelen en eigendommen te hebben. Het leven dient voor iedere mens waardevol te zijn.

10) Computers in de school (ICT)

In alle groepen van De Wissel zijn meerdere computers aanwezig. De kinderen werken dagelijks op deze computers. De meest gebruikte programma's zijn op het gebied van rekenen, spelling en lezen. Enkele van deze programma's worden specifiek ingezet om kinderen te ondersteunen. Met behulp van deze programma's kunnen de kinderen ook op eigen niveau extra oefenen aan hun vaardigheden.

Alle groepen beschikken over digitale schoolborden. Het gebruik van deze zogenaamde Activ-borden stimuleert

leerkrachten en leerlingen tot intensief gebruik van de nieuwste technieken en methoden om het onderwijsproces te ondersteunen. De ICT-coördinator, afgestudeerd in 'multi-media in het onderwijs', verzorgt de verdere ontwikkeling van het computer ondersteunend onderwijs.

11) Huiswerk

Wij gaan er op De Wissel van uit dat een kind zich thuis moet kunnen ontspannen nadat het de hele dag naar school is geweest. Wanneer u uw kinderen toch iets wilt laten doen, dan zouden we het fijn vinden als u het lezen wilt stimuleren. Sommige kinderen krijgen extra oefenstof mee naar huis van de leerkracht, de leerkracht die remedial teaching verzorgt of de logopedist. In de hogere groepen wordt huiswerk meegegeven met als doel een goede voorbereiding op het vervolgonderwijs.

12) Actief burgerschap en integratie

De school heeft ook als taak kinderen op te voeden tot actieve betrokken burgers, die inzicht hebben in de maatschappij en weten hoe een democratie werkt. Er worden lessen gegeven over staatsinrichting, verschillende aspecten van de multiculturele samenleving en er wordt in de praktijk geoefend met inspraak. De kinderen mogen meebeslissen over zaken die hen en de schoolorganisatie aangaan. Dit gebeurt via de kinderraad. Vanuit iedere groep wordt een vertegenwoordiger gekozen, die de groepsbelangen meeneemt in vergaderingen. Zo wordt een beroep gedaan op medeverantwoordelijkheid nemen en delen. De leerlingen kunnen worden ingezet als gids, mentor of coach. De taken en rollen zijn gekoppeld aan de leerjaren en de mogelijkheden van de kinderen. De gedeelde verantwoordelijkheid zorgt voor de sociale gemeenschapszin en onderlinge verbondenheid. Daarnaast geeft onze school de kinderen een rol in het zelfsturen van hun leerproces. Dit komt naar voren in gesprekken met de groepsleerkracht.

13) Ontwikkelingen schooljaar 2011 – 2012

- Het schooljaar 2011 – 2012 staat grotendeels in het teken van de evaluatie van de afgelopen schoolplan periode. Nadat het schoolplan is geëvalueerd en gekeken is of alle doelen zijn behaald, is het tijd voor het opstellen van een nieuw schoolplan.
- Dit schoolplan zal een gezamenlijk schoolplan worden voor de nieuw in te richten sbo voorziening.
- Het opstellen van een nieuw schoolplan is een langdurig proces. Alle gegevens worden hierin verwerkt. De opbrengsten van de vragenlijst die in het schooljaar 2011 – 2012 zijn afgenomen worden meegenomen in het volgend plan. Ook het team en de MR worden meegenomen in het hele proces.
- Er worden een 7-tal studiedagen georganiseerd samen met de andere sbo-scholen. Deze dagen worden gebruikt om elkaars werkwijze beter te leren kennen en om de toekomstige sbo voorziening verder inhoud te geven.
- Er zullen werkgroepen vanuit de sbo scholen worden ingericht ten behoeve van de gezamenlijke inrichting en organisatie.
- Aan het begin van het schooljaar gaan de scholen bij elkaar op bezoek om elkaars werkwijze nader te bestuderen.
- Gezamenlijke scholing van de drie sbo scholen zal o.a. gericht zijn op het afstemmen van het pedagogisch klimaat en de onderwijsleersituatie.
- Aan het begin van het schooljaar zal een zorgprofiel worden opgesteld. Dit gebeurt ook op de andere sbo scholen en geeft als zodanig een beeld van de reikwijdte van de zorg.
- In het kader van 'leerkracht ontwikkeling' zal de nieuwe sbo voorziening de functie mix invoeren.
- Leerkrachten worden in de gelegenheid gesteld trainingen te volgen, die een relatie hebben met hun persoonlijk ontwikkelingsplan.

8. De leerlingenzorg

1) De plaatsing van een kind op onze school

Als een kind mogelijk in aanmerking komt voor plaatsing op een speciale school voor basisonderwijs, kunt u een aanvraag indienen bij de Permanente Commissie Leerlingenzorg (PCL). Deze aanvraag dient u via de school waar uw kind op dat moment zit, in te dienen. Als de PCL een beschikking heeft afgegeven voor plaatsing op een speciale school voor basisonderwijs, is een kind in principe toelaatbaar tot De Wissel. De PCL toetst of een basisschool het kind de afgelopen periode goed begeleid heeft. Ook controleert zij of er door middel van onderzoek is aangetoond, dat een kind beter geholpen kan worden in de speciale school voor basisonderwijs. Op advies van het zorgadviesteam bepaalt het bestuur of een kind al dan niet toegelaten wordt. In deze commissie zitten de psycholoog, de maatschappelijk werker, de ib-er en de adjunct-directeur.

2) De resultaten van het onderwijs

Elk kind op De Wissel ontwikkelt zich anders omdat het andere capaciteiten en mogelijkheden heeft. De kinderen zitten bij ons op school omdat er belemmeringen zijn in hun ontwikkeling. Zij hebben extra zorg nodig. De ontwikkeling van uw kind wordt nauwlettend gevolgd en u wordt regelmatig en zo volledig mogelijk geïnformeerd over de stand van zaken. Het schoolteam bespreekt uw kind minstens twee keer per jaar zeer uitgebreid en op basis daarvan wordt ook de ouderrapportage vastgelegd. Deze ouderrapportage wordt door de leerkracht met u besproken. Zo wordt duidelijk aangegeven hoe de ontwikkeling van uw kind verloopt, op welk niveau uw kind functioneert en of er extra zorg nodig is. Ook wordt met ouders besproken hoe wij kijken naar de toekomst van hun kind. Hiermee bedoelen wij dat we twee keer per aangeven welk uitstroomperspectief wij denken dat hun kind heeft. Tijdens de hele schoolloopbaan van uw kind op De Wissel wordt de ontwikkeling van ieder kind dus nauwlettend gevolgd. Indien nodig vinden aanpassingen plaats in de aanbieding van de leerstof en/of wordt extra ondersteuning geboden. Van dit alles wordt u, zoals u in het voorgaande heeft kunnen lezen, uitvoerig op de hoogte gehouden. Natuurlijk kunt u zelf ook altijd vragen stellen.

3) De jonge risicokinderen

Jonge risicokinderen zijn kinderen van 4 en 5 jaar waarvan verwacht wordt, dat het volgen van basisonderwijs met veel moeilijkheden gepaard zal gaan. Binnen het samenwerkingsverband WSNS regio Leiden worden deze kinderen de eerste twee jaar centraal opgevangen op de locatie 'Houtmarkt' van SBO De Vuurvogel. Deze instelling wordt door drie besturen en WSNS in stand gehouden t.b.v. de 3 SBO-scholen. Daarna kunnen ouders voor een van deze scholen kiezen.

4) Het volgen van de ontwikkeling van het kind; het leerlingvolgsysteem.

Bij binnenkomst van uw kind op De Wissel wordt er door de psycholoog een analyse van de huidige situatie (het dossier) gemaakt. Deze dient om een goed beeld te krijgen van de startsituatie van het kind. De logopedist screent elke nieuwe leerling en de leerkracht remedial teaching maakt een didactisch starthandlingsplan.

Op De Wissel is het leerlingvolgsysteem erg belangrijk. Hiermee worden alle vorderingen bijgehouden. Er wordt genoteerd welke leerstof een kind heeft doorgewerkt en hoe bepaalde toetsen zijn gemaakt. Ook worden de verslagen van de leerlingenbesprekingen bewaard. Regelmatig worden alle kinderen getoetst voor lezen, spelling en rekenen. Dit noemen we het Groepsgewijs School Onderzoek, het GSO. De gegevens worden bewaard in het leerlingvolgsysteem. Hierin kan altijd worden opgezocht hoe de stand van zaken is en wat er aan extra hulp geboden is.

Voor het GSO worden toetsen gebruikt, die niet bij een bepaalde methode horen. Deze gegevens, samen met de groepsgegevens, worden besproken tijdens de leerlingenbespreking. Deze bespreking is gericht op de vorderingen van het kind en zijn welbevinden. Bij de leerlingenbespreking zijn de groepsleerkracht, de psycholoog, de intern begeleider en de adjunct directeur aanwezig. Indien wenselijk kunnen ook de logopedist, de remedial teacher en de maatschappelijk werker bij de bespreking aanwezig zijn.

Naast didactische toetsen beschikt De Wissel over diverse psychologische tests, zoals intelligentietests en gedragsvragenlijsten. Voorafgaand aan het afnemen van tests is altijd overleg met ouders en de resultaten worden ook altijd met de ouders besproken en vastgelegd in een verslag.

Meerdere keren per jaar wordt de ontwikkeling van elk kind in kaart gebracht. Binnen De Wissel is een zorgadvies team, bestaande uit de adjunct-directeur, de psycholoog, de intern begeleider en de maatschappelijk werker. Zij bespreken alle kinderen die extra hulp nodig hebben. Indien nodig wordt het programma van het kind aangepast en wordt gekeken of er extra ondersteuning gewenst is in de vorm van bijvoorbeeld logopedie of remedial teaching.

5) De overgang naar het voortgezet onderwijs

Sinds een paar jaar doen wij mee aan het overgangsprotocol PO > VO. Dit houdt in dat alle zorgleerlingen in de regio Leiden dezelfde toetsing krijgen. Die toetsing, het zogenaamde 'Drempelonderzoek', wordt samen met het voortgezet onderwijs bij ons op school uitgevoerd en beoordeeld. Er wordt psychologisch onderzoek gedaan onder verantwoording van de psycholoog. Voor alle schoolverlaters wordt een eindadvies geformuleerd door een multidisciplinair team. Daarnaast vindt er psychologisch onderzoek plaats en wordt er gekeken naar de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind. De overgang naar het Voortgezet Onderwijs wordt door ons in nauw overleg met de ouders verzorgd. Het Onderwijskundig Rapport wordt ingevuld door school. Hierin wordt de situatie vermeld van de leerling op dat moment en worden alle toetsgegevens bijgevoegd. Het gaat om gegevens die van belang zijn voor de school voor Voortgezet Onderwijs. Ook in het geval van tussentijds schoolverlaten (bijvoorbeeld bij verhuizing) wordt voor uw kind een onderwijskundig rapport opgesteld. De ouders krijgen hiervan een kopie en worden gevraagd het document 'voor gezien' te tekenen.

Tijdens het schooladviesgesprek wordt het advies door de leerkracht met u besproken. U wordt dan ook vriendelijk verzocht zo snel mogelijk te starten met het benaderen van scholen. Na één of enkele bezoeken

aan scholen voor Voortgezet Onderwijs wordt het kind bij één van deze scholen aangemeld. Het aannamebeleid van de scholen voor Voortgezet Onderwijs wordt vastgesteld aan de hand van landelijk vastgelegde criteria. Aan het begin van het schooljaar organiseren wij een informatieavond.

Wanneer de kinderen de school gaan verlaten is het ene kind verder in zijn ontwikkeling dan de ander. Vergelijkingen met andere kinderen zijn niet zo relevant. Wel gaan ze allemaal naar het vervolgonderwijs, de middelbare school. Wij zijn als school niet eindverantwoordelijk voor plaatsing van een schoolverlater maar we zullen er natuurlijk alles aan doen om goede adviezen te geven t.a.v. van de keuze van het Voortgezet Onderwijs. Het is daarna aan de ouders om actie te ondernemen. Vervolgens zullen wij alle benodigde en gevraagde gegevens aanleveren.

Een groot deel van de kinderen gaat naar het VMBO (Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs) met leerwegondersteuning (LWOO). Een ander deel gaat naar het Praktijkonderwijs en enkele kinderen worden doorverwezen naar het Speciaal Onderwijs. Aan het begin van het schooljaar organiseren wij een informatieavond voor ouders.

Aanmelden bij het vervolgonderwijs is iets dat de ouders moeten doen. De Wissel geeft, samen met het Zorgloket van het Voortgezet Onderwijs, op basis van de toetsen en eerdere schoolgegevens een schooladvies. Het is echter aan de betreffende school waar u uw kind aanmeldt om te bepalen of het meegegeven schooladvies voldoende is.

6) De Jeugdgezondheidszorg van de GGD Zuid-Holland Noord

De afdeling Jeugdgezondheidszorg (JGZ) begeleidt de groei en ontwikkeling van jeugdigen van 4 tot 19 jaar. Dat doen ze o.a. door alle kinderen gedurende de schoolperiode een paar keer te onderzoeken. U kunt ook zelf contact met de JGZ opnemen als u vragen of zorgen hebt over de gezondheid, ontwikkeling of opvoeding van uw kind. Indien nodig overlegt de jeugdarts of sociaal verpleegkundige JGZ met de leerkracht, huisarts of andere instanties.

De afdeling JGZ geeft de school adviezen over veiligheid, hygiëne, infectieziekten, omgaan met elkaar, pesten, voeding en beweging en dergelijke. De GGD steunt de scholen bij het uitvoeren van gezondheidsprojecten.

Meer informatie kunt u vinden op www.ggdhm.nl.

De school kan u informeren over de naam en bereikbaarheid van de jeugdarts of sociaal verpleegkundige JGZ. U kunt dit ook vinden op de website. U kunt ook rechtstreeks contact opnemen met het secretariaat JGZ van de GGD Hollands Midden. Tel. 071 5163342 of mailen naar jgz@ggdhm.nl.

Voordat uw kind op deze school kwam is het door de jeugdarts van de basisschool onderzocht. Onze jeugdarts maakt gebruik van deze bevindingen. Bij sommige kinderen moet het onderzoek aangevuld of herhaald worden. In dat geval krijgen de ouders een uitnodiging voor een onderzoek door de jeugdarts. Op De Wissel wordt bij de kinderen van 10 jaar gekeken naar het gezichtsvermogen, de lengte en het gewicht. Dit onderzoek vindt op school plaats en u krijgt hierover van te voren bericht. Tevens wordt u verzocht van te voren een vragenlijst in te vullen. Indien u zelf vragen heeft over uw kind, kunt u altijd een afspraak maken. Alle gegevens die de jeugdgezondheidszorg over uw kind heeft, vallen onder het medisch beroepsgeheim en onder het privacyreglement van de GGD Zuid-Holland Noord.

9. De ouders

1) Betrokken ouders

Wij vinden het op De Wissel erg belangrijk, dat ouders nauw betrokken zijn bij het wel en wee van hun kinderen op school. Een kind voelt zich beter thuis op school als ouders en school een goed contact met elkaar hebben. Als ouders en school rekening met elkaar houden, verloopt de schoolloopbaan van een kind vaak beter, met minder problemen. Het is daarom goed dat ouders en school weten wat zij met betrekking tot onderwijs en opvoeding van elkaar kunnen verwachten.

2) Informatie over de voortgang van uw kind

Aan het begin van het schooljaar worden *informatieavonden* gehouden, waar informatie gegeven wordt over alles wat dat schooljaar gaat gebeuren,

welke methodes gebruikt worden, hoe e.e.a. georganiseerd wordt, zowel algemeen alsook specifiek voor de groep van uw kind.

Vanzelfsprekend worden de vorderingen ook regelmatig met de ouders besproken.

Dit gebeurt enkele keren per jaar.

Alle kinderen krijgen een eigen *rapport*. Hierin kunnen zij voor elk vak zien welk cijfer ze voor werkhouding hebben verdiend en of de vorderingen goed, voldoende, matig of onvoldoende zijn.

U krijgt twee keer per jaar een *ouderrapportageformulier*. Hierin staat precies beschreven hoe het met uw kind gaat op school en het te verwachten uitstroomperspectief.

Tijdens de *ouderavond* (tafeltjesavonden) kunt u met de groepsleerkracht het wel en wee van uw kind bespreken. U wordt dan geïnformeerd over de vorderingen van uw kind. Ook de prognose wordt dan weer besproken. Wij vinden het vanzelfsprekend dat u op deze avonden komt omdat de ontwikkeling van uw kind ook voor ons centraal staat. U wordt van harte uitgenodigd om tien minuten eerder te komen. U kunt dan alvast de verslagen inkijken. Tevens kunt u een afspraak maken met bijvoorbeeld de logopedist, de leerkracht remedial teaching, de maatschappelijk werker en/of de psycholoog.

Ook de vorige school van de leerlingen wordt jaarlijks geïnformeerd over de vorderingen van hun oud-leerlingen. Wanneer kinderen extra begeleiding of ondersteuning krijgen (bijvoorbeeld logopedie) wordt u hierover regelmatig geïnformeerd. Natuurlijk is het ook mogelijk even wat te vragen of te melden als u uw kind zelf komt ophalen. Wilt u een afspraak maken met de leerkracht van uw kind of een van de andere teamleden, dan kunt u het beste van te voren even bellen.

3) De Nieuwsbrief

Elke maand krijgt uw kind de Nieuwsbrief mee naar huis. Hierin vindt u alle bijzonderheden voor de komende maand, ook die waarbij uw aanwezigheid op prijs wordt gesteld. We proberen zoveel mogelijk alle losse informatie op dezelfde dag mee te geven.

4) Inlooptochten en klankbordgroep

Een aantal keer per jaar wordt een inloopochtend georganiseerd. Wat is hiervan de bedoeling? Op zo'n ochtend staat de koffie/thee klaar voor elke ouder die langs komt. U komt dan ouders van klasgenootjes en andere kinderen tegen. Op deze momenten kan er over van alles en nog wat met elkaar worden gesproken. Deze ochtenden zijn dus niet bedoeld om met de leerkracht te praten over uw kind. Praten en lesgeven gaan nu eenmaal niet samen.

Dit jaar starten we met een aantal momenten waarop u *vrijblijvend*, na afloop van een inloopochtend, in gesprek kunt gaan met de directie van de school. Het is een informeel gesprek waarin u vragen kunt stellen over ons onderwijs en mee kunt denken in oplossende zin. Dit klankbord is geen plaatsveranger voor de MR of OR. De momenten worden aangekondigd in de Nieuwsbrief.

5) **Inspraak**

Er zijn vergaderingen van de ouderraad (OR) en de medezeggenschapsraad (MR) welke openbaar zijn. Elke ouder kan bij deze vergaderingen aanwezig zijn. De data van deze vergaderingen worden gepubliceerd in de Nieuwsbrief. Wat er besproken is, kunt u lezen in de notulen van die vergadering. Deze notulen hangen op het publicatiebord.

6) **De ouderraad**

De Wissel heeft een actieve ouderraad die nauw bij de school betrokken is. Het doel van de ouderraad is:

- de ouders te vertegenwoordigen in zaken die alle kinderen en ouders aangaan;
- een goede samenwerking tussen ouders en school te bevorderen;
- de betrokkenheid van ouders bij de school te onderhouden en waar mogelijk te vergroten;
- het schoolteam te ondersteunen bij de voorbereiding en/of uitvoering van tal van activiteiten.

De vergaderingen van de ouderraad worden aangekondigd in de Nieuwsbrief. Wat er besproken is, kunt u lezen in de notulen van de vergadering die op het publicatiebord hangen.

7) **De Medezeggenschapsraad**

De Medezeggenschapsraad (MR) bestaat uit zes leden: drie ouders en drie personeelsleden. De MR overlegt

met de directeur over alle zaken die instemming of advisering behoeven. Ook zaken met betrekking tot het algemeen belang van de school worden besproken.

8) **Ouderbijdragen**

Aan de ouders wordt een vrijwillige ouderbijdrage gevraagd. Het niet betalen van deze bijdrage kan echter uitsluiting van uw kind voor een bepaalde activiteit betekenen. Deze bijdrage wordt namelijk gebruikt om allerlei activiteiten te bekostigen zoals sinterklaas- en kerstviering, sportdag, schoolverlatersdag, excursies en carnaval. Naast deze ouderbijdrage wordt aan de ouders een bijdrage gevraagd voor het schoolkamp van de kinderen. Jaarlijks wordt door de ouderraad de hoogte van deze bijdragen vastgesteld. U wordt hierover zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

9) **Spreekuur directie**

Als u de directeur of de adjunct-directeur wilt spreken, wordt u vriendelijk verzocht 's morgens tussen 9.00 en 9.30 uur te bellen voor een afspraak.

10) **Klachtenregeling**

Mocht u onverhoopt klachten hebben dan kunt u zich in eerste instantie wenden tot de leerkracht van uw kind. Indien de klacht niet naar tevredenheid is verholpen of als er sprake is van een conflict met een leerkracht dan kunt u zich wenden tot de directie. Veruit de meeste klachten kunnen in onderling overleg tussen ouders, leerkrachten en directie op een juiste wijze worden afgehandeld. Indien dat echter niet mogelijk blijkt, kunt u zich wenden tot het bevoegd gezag. De Stichting Katholiek Onderwijs Leiden heeft een klachtenregeling. Klachten moeten conform deze regeling worden behandeld. Door deze regeling bent u verzekerd van een zorgvuldige behandeling waarmee het belang van alle betrokkenen wordt gediend.

11) **Contactpersoon**

Conform de klachtenregeling heeft het bestuur op De Wissel een contactpersoon benoemd. Deze is aanspreekbaar voor alle betrokkenen van de school. Dat zijn kinderen, ouders en personeelsleden van de school. Het gaat dan om problemen, klachten die betrekking hebben op de school en alles wat daar bij hoort. De taak van de contactpersoon is zorgen voor

een eerste opvang bij problemen of klachten en eventueel te verwijzen naar de externe vertrouwenspersoon. Ook deze is door het bestuur benoemd. Voor het werk van de contactpersoon en de vertrouwenspersoon zijn richtlijnen opgesteld. Op deze wijze willen we een extra bijdrage leveren aan een aangenaam en veilig leef- en werkklimaat op school, waarin met respect omgaan met elkaar gewoon is. Als u hierover vragen heeft dan kunt u op school verdere informatie krijgen. De naam van de contactpersoon vindt u op bladzijde 3, teamleden en hun functie.

12) Landelijke oudervereniging Balans

Er is een landelijke vereniging voor ouders van kinderen met leer- en gedragsproblemen, deze heet "Balans". Deze vereniging behartigt de belangen van ouders van kinderen met ontwikkelings-, gedrags- en/of leerstoornissen en geeft ter informatie een blad uit.

10. Andere wetenswaardigheden

1) Schoolverzekering

SKOL heeft een beperkte schoolongevallenverzekering afgesloten t.b.v. leerlingen en personeel. Deze dekt de kosten van ongevallen voor zover deze niet gedekt zijn door bestaande verzekeringen. De verzekering is van toepassing gedurende de schooluren en tijdens evenementen in schoolverband, alsook tijdens het rechtstreeks gaan van en naar school. Daarnaast heeft de school een aansprakelijkheidsverzekering.

2) Sponsoring

Sponsoring komt regelmatig voor in het primair en voortgezet onderwijs. Het gaat dan om goederen of geld dat een sponsor geeft waarvoor een bepaalde tegenprestatie wordt verwacht. Hoewel er op dit punt geen wettelijke voorschriften bestaan, stelt de school afspraken met een eventuele sponsor op schrift in een overeenkomst. Er kan op die manier geen verschil van inzicht bestaan over de afspraken die worden gemaakt. Sponsoring moet verenigbaar zijn met de uitgangspunten en de doelstelling van de school. Sponsoring mag niet de objectiviteit, de betrouwbaarheid en de geloofwaardigheid van de school in gevaar brengen. Sponsoring mag niet de onderwijsinhoud en/of de continuïteit van het onderwijs beïnvloeden.

3) Vervangend onderwijs

Het kan soms voorkomen, dat uw kind aan een bepaalde les door omstandigheden niet kan meedoen. In dat geval wordt u verzocht dit schriftelijk aan de leerkracht van uw kind door te geven. Op deze wijze kan tijdig voor uw kind een alternatief programma geregeld worden.

4) Praktische zaken

♣ Schoolmelk

Ook dit schooljaar biedt Campina halfvolle melk. U kunt een aanvraagformulier bij de administratie verkrijgen.

♣ Bewegingsonderwijs

Uw zoon of dochter heeft meerdere keren per week bewegingsonderwijs. Daarvoor heeft hij/zij naast sportkleding ook een handdoek nodig, omdat alle kinderen na de les moeten douchen. Tijdens het douchen is er toezicht. Wanneer uw kind een keer niet mee mag doen, wilt u dat dan door middel van een briefje aan de leerkracht doorgeven?

♣ Zwemmen

De leerlingen in onze onderbouwgroepen hebben zwemles. Het is gericht op het behalen van een diploma.

♣ Sportdag

De jaarlijkse sportdag is een ware happening. Alle kinderen doen mee aan diverse sport- en spelonderdelen. Om de dag te doen slagen, is altijd veel hulp van ouders gewenst.

♣ Toernooien

Door het jaar heen doen de hoogste groepen mee aan enkele sporttoernooien. Ouders zorgen hierbij voor de nodige ondersteuning.

♣ Verkeersexamen

De schoolverlaters doen aan het eind van het jaar mee aan het landelijk verkeersexamen, zowel praktisch als theoretisch.

♣ Handvaardigheid en techniek

In de hogere groepen krijgen de kinderen handenarbeid en techniek van een vakleerkracht.

♣ Schooltelevisie

Er wordt veel gebruik gemaakt van interessante en leerzame programma's die bij onze leermethodes passen. Ze worden bekeken op momenten die goed passen in ons onderwijsrooster.

♣ Bibliobus

Regelmatig komt de bibliobus op school. Het is de bedoeling, dat de boeken die de kinderen lenen op school blijven.

♣ Eten en drinken

Elke dag is er rond de kleine pauze de gelegenheid om een klein hapje te eten of te drinken. In de middagpauze wordt gezamenlijk gegeten. Wij stellen het op prijs als u geen snoep meegeeft maar bijvoorbeeld fruit. Geeft u uw kind niet te veel mee. Drinken kunt u zelf meegeven (geen koolzuurhoudende frisdrank of sportdrank) .

♣ Excursies

Door het jaar heen hebben alle groepen diverse excursies naar de heemtuin, de kinderboerderij, de schouwburg, musea en/of andere

bezienswaardigheden. Voor deze activiteiten wordt een beroep gedaan op de ouders om te helpen bij het vervoer.

♣ Schoolreisje / 24 uurs

Een aantal groepen gaat op schoolreis. Met de bus naar...? Daarna blijven ze op school slapen. Spannend!

♣ Schoolkamp

De schoolverlaters van De Wissel gaan enkele dagen op kamp. Zij beleven een fantastische tijd. De bekostiging voor het schoolkamp wordt verdeeld over school en ouders.

♣ Fotograaf

Elk jaar komt de schoolfotograaf op school. Zo wordt u elk jaar in de gelegenheid gesteld een mooie groepsfoto en een foto van uw kind te bestellen.